

**KRAJOWY KONSULTANT
W DZIEDZINIE PIELEŃNIARSTWA PEDIATRYCZNEGO**

WOJEWÓDZKI SPECJALISTYCZNY SZPITAL DZIECIĘCY
10-561 Olsztyn, ul. Żołnierska 18, tel. 089. 5393455, fax 533-77-01
e-mail: piskorz@wssd.olsztyn.pl

Olsztyn, 05.11.2007 r.

L.dz. KKwDPP/47/07

**Konsultant Wojewódzki
w Dziedzinie Pielęgniarstwa
Pediatricznego**
/wg rozdzielnika/

W związku z licznymi zapytaniem w sprawach obsady pielęgniarskiej w oddziałach dziecięcych i rozpuszczania i przygotowywania leków w oddziałach w aspekcie Ustawy „Prawo farmaceutyczne”, przesyłam do wykorzystania opinie:

1. w sprawie obsady pielęgniarskiej w oddziałach dziecięcych pracujących w trybie całodobowym - z dnia 05.09.2007 r.,
2. w sprawie rozpuszczania i przygotowywania leków w oddziałach szpitalnych przez pielęgniarki - z dnia 31.10.2007 r.

Z poważaniem

KONSULTANT KRAJOWY
W DZIEDZINIE
PIELEŃNIARSTWA PEDIATRYCZNEGO
dr n. med. *[illegible]*

Dowiadomości:

1. Prezes Naczelnej Rady Pielęgniarek i Położnych, Warszawa
2. Prezes Stowarzyszenia Pielęgniarek Pediatricznych

Olsztyn, 05.09.2007 r.

**Opinia w sprawie obsady pielęgniarskiej w oddziałach dziecięcych
pracujących w trybie całodobowym:**

Zgodnie z § 2 Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dn. 21 12 1999 r. w sprawie sposobu ustalania minimalnych norm zatrudnienia pielęgniarek i położnych w zakładach opieki zdrowotnej (Dz. U. z 31 12 1999 r. Nr 99), minimalne normy zatrudnienia pielęgniarek ustala kierownik zakładu po przedłożeniu ich przez naczelną/przełożoną pielęgniarek. Dalej treść Rozporządzenia wskazuje na sposób dokonania wyliczeń, których to bez wątpienia dokonuje pielęgniarka oddziałowa. Jej udział w określaniu norm zatrudnienia pielęgniarek w oddziale pediatrycznym jest szczególnie istotny. Pielęgniarka oddziałowa oddziału pediatrycznego z racji swej specjalności i doświadczenia zawodowego zna specyficzne problemy zdrowotne pacjentów i wynikające z tego specyficzne problemy pielęgniacyjne oraz organizacyjne. To one wyznaczają zasadę, że w oddziale pediatrycznym obsada pielęgniarska na dyżurach nie powinna być jednoosobowa. Liczba, struktura i kwalifikacje personelu realizującego opiekę nad pacjentem oddziału dziecięcego powinny być planowane przez pielęgniarkę oddziałową stosownie do tzw. zapotrzebowania pacjentów na opiekę oraz stosownie do organizacji pracy w szpitalu. W celu racjonalizacji opieki nad pacjentem w oddziałach dziecięcych, poza pielęgniarkami mogą pracować także opiekunki dziecięce. Należy jednak określić zakres ich kompetencji, zadań i odpowiedzialności.

Do ustalenia liczby pielęgniarek i opiekunek niezbędnych do zapewnienia minimalnej obsady należy uwzględnić:

- liczbę i wiek pacjentów oraz zapotrzebowanie na opiekę, wynikającą z tzw. katalogu świadczeń bezpośrednich
- liczbę i strukturę tzw. świadczeń pośrednich, co pozwoli na wyliczenie efektywnego czasu pracy pielęgniarek

- organizację pracy w szpitalu
- lokalizację oddziału i warunki lokalowe
- absencję (zwolnienia chorobowe, szkoleniowe, urlopy)
- przerwy w pracy

Równie istotnym zagadnieniem w planowaniu obsady pielęgniarskiej w oddziale są względy epidemiologiczne, wynikające z różnorodności przyczyn hospitalizacji, wieku pacjenta i jego podatności na zakażenie. Te względy często przemawiają za wyodrębnieniem pielęgniarek do opieki nad pacjentami z różnych grup ryzyka epidemiologicznego.

Reasumując: opiekę pielęgniacyzną nad pacjentami oddziałów dziecięcych powinny sprawować co najmniej 2 osoby (2 pielęgniarki lub pielęgniarka i opiekunka dziecięca). Liczba pielęgniarek na dyżurach powinna odpowiadać zapotrzebowaniu pacjentów na opiekę oraz uwzględniać specyficzne problemy pielęgniacyjne u dzieci i wynikające z tego faktu specyficzne warunki organizacyjne.

KONSULTANT KRAJOWY
W DZIEDZINIE
PIELĘGNIARSTWA PEDIATRYCZNEGO
dr n. med. Krystyna Piśkorz-Ogórek

Olsztyn, 31.10.2007 r.

**Opinia w sprawie rozpuszczania i przygotowywania leków w oddziałach
szpitalnych przez pielęgniarki**

Ustawa - Prawo farmaceutyczne z dnia 6.09.2001 r. wprowadziła zapis, że usługą farmaceutyczną w aptece szpitalnej jest m.in. „przygotowywanie leków w dawkach dziennych, w tym leków cytostatycznych”.

Należy przez to rozumieć, że przygotowywanie dawek dziennych wszystkich leków, w tym cytostatycznych, jest usługą farmaceutyczną, a w związku z tym, że pracownikiem apteki może być farmaceuta, usługi farmaceutyczne wykonuje farmaceuta. Jeśli organizacja pracy apteki szpitalnej i całego szpitala w zakresie farmakoterapii opiera się na przygotowywaniu przez aptekę dziennych dawek leków na oddziały, wówczas usługę tę wykonują farmaceuci. Apteka wymaga rozbudowanej nie tylko przestrzeni, ale i struktury.

Organizacja pracy w większości szpitali w Polsce uwzględnia apteczki oddziałowe i przygotowywanie dawek leków w oddziałach przez pielęgniarki - co nie jest sprzeczne z prawodawstwem, ponieważ pielęgniarka posiada wiedzę i umiejętności oraz uprawnienia do rozpuszczania i przygotowywania dawek leków dla pacjentów do podania.

Ustawa o zawodach pielęgniarki i położnej (art. 4 ust. 2 pkt 4) określa, że udzielanie świadczeń pielęgniarka realizuje poprzez m.in. „ ... realizację zleceń lekarskich w procesie diagnostyki, leczenia i rehabilitacji”.

W programie nauczania w zawodzie pielęgniarki jest farmakologia, a w programach z poszczególnych pielęgniarstw znajdują się treści dostarczające

wiedzę i kształtujące umiejętności pielęgniarki w zakresie rozpuszczania i podawania leków pacjentom.

Ponadto programy kursów dla pielęgniarek w ramach kształcenia podyplomowego obejmują również treści dotyczące przygotowywania i podawania leków, np. program ramowy kursu specjalistycznego dla pielęgniarek pt.: „Opieka nad dzieckiem z chorobą nowotworową” zatwierdzony przez CKPPIP w Warszawie obejmuje m.in. umiejętność przygotowania i podawania leków cytostatycznych.

Program został zatwierdzony w 2005 r. i zaopiniowany przez konsultantów krajowych:

- prof. dr hab. med. Jerzego Kowalczyka,
- dr n. med. Annę Koper.

Ustawa „Prawa farmaceutyczne” z 2001 r. wprowadziła w wykazie usług farmaceutycznych usługę - „przygotowywanie leków w dawkach dziennych, w tym leków cytostatycznych” nie dlatego, że pielęgniarki w oddziałach nie mają uprawnień, wiedzy i umiejętności w tym zakresie, ale dlatego, aby rozszerzyć zakres usług farmaceutycznych otwierając drogę do wprowadzenia nowych rozwiązań organizacyjnych.

Podsumowując:

Właściwe prawnie są oba rozwiązania:

1. Rozpuszczanie i przygotowywanie dziennych dawek leków (w tym cytostatycznych) w aptece przez osobę uprawnioną.
2. Rozpuszczanie i przygotowywanie dziennych dawek leków w oddziale przez pielęgniarkę.

Niewłaściwym byłoby, gdyby pielęgniarka była zatrudniona w aptece szpitalnej i przygotowywałaienne dawki leków. W aptece mogą pracować tylko osoby uprawnione. Poza apteką czyli np. w oddziale szpitalnym, pielęgniarka może rozpuszczać i przygotowywać dawki leków.

W odniesieniu do leków cytostatycznych, powinny być spełnione odpowiednie warunki w pracowni zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z 19.04.1996 r (ze zmianą z 31.08.2000 r.)

KONSULTANT KRAJOWY
W DZIEDZINIE
PIELĘGNIARSTWA PEDIATRYCZNEGO

dr n. med. Krystyna Piśkorz-Ogóreł